

JUDr. Miloslav Doležal, CSc., zemřel

Podle sdělení JUDr. Tomáše Doležala, vnuka Miloslava Doležala, zemřel ve věku 92 let dne 20. srpna 2018. Rozloučení s výraznou postavou českého právníkého života nedávné doby proběhlo v úzkém rodinném kruhu.

Starší generace absolventů Právnické fakulty UK si jistě vzpomene na osobnost M. Doležala nerozlučně spjatou po desítky let s Právnickou fakultou. Narodil se 5. prosince 1926 ve Skutči a převážnou část svého života spojil s Právnickou fakultou a s životem na pražské univerzitě vůbec. Maturitní zkoušku složil roku 1945. Po gymnaziálních studiích v Chrudimi byl přijat na fakultu v bouřlivých, převratových letech. Promoval, tedy titul JUDr. získal dne 23. prosince 1949. Zanedlouho potom se v červenci 1950 oženil a v únoru 1951 se jeho mladá rodina rozrostla o syna Aleše. Brzy po nástupu do řad studentů se tříbil a stupňoval jeho odborný zájem, zaměřený na historickoprávní předměty vyučované a vědecky rozvíjené na Právnické fakultě, kterým zůstal věrný po celý život.

Celá autobiografie dr. Doležala může být pedagogickou ukázkou vývoje pracovněprávní úpravy československého pracovního (zaměstnaneckého) zákonodárství od druhé poloviny čtyřicátých let minulého století do počátku století jednadvacátého. Historickoprávní státní zkoušku vykonal v březnu 1947, následovalo v červnu téhož roku historickoprávní rigorózum. Od začátku března 1949 působil v pracovním poměru (tehdy formou „služební smlouvy“) jako výpomocný asistent historickoprávního pracoviště na fakultě. Další označení jeho pracovněprávního sepětí s fakultou znělo „smluvní asistent při semináři teorie a dějin státu a práva“ a trvalo do konce února 1952. Vědecký a odborný profil M. Doležala přibližuje datum 20. října 1951, kdy byl přijat jako vědecký aspirant pro obor dějin státu a práva. Následující pracovněprávní zapojení mělo formu „odborný asistent na katedře dějin státu a práva“ počínaje 15. listopadem 1954. Ve tříletých intervalech pak byl tento pracovní poměr opakovaně prodlužován.

V roce 1966 absolvoval několikaměsíční pobyt na univerzitě v italském Turínu. Již jako student se účastnil velmi čile společenského, kulturního a vůbec veřejného života na fakultě a Univerzitě Karlově. Jeho neutuchající zájem o veřejné dění jej předurčoval také do řady i opakujících se funkcí pedagogických a politických, jak bylo v Československu téměř samozřejmostí, v době 50., 60. i 70. let. Od 1. prosince 1970 při reorganizaci katedry dějin státu a práva, na které byl tehdy zařazen, se stal vedoucím oddělení státu a práva socialistických zemí (oddělení bylo zrušeno od počátku února 1981). Od 1. listopadu roku 1978 pak byl jmenován prozatímním vedoucím katedry, aby se po několika letech, od 1. září 1981, jmenováním definitivně stal vedoucím katedry.

Pestrá a dlouhá je řada skript, učebnic a studijních textů, na kterých se autorsky spolupodílel za dobu svého aktivního působení na pražské Právnické fakultě i na dalších pedagogických pracovištích. Zaplňoval svou tvorbou mezery v učebních pomůckách. Známé a studenty žádané byly například „Dějiny státu a práva u Slovanů za feudalismu“, Praha 1960 (spolu s Karlem Malým) nebo „Dějiny státu a práva ČSSR 1945–1960“, Praha 1962.

Významná byla aktivita M. Doležala při mezinárodní spolupráci právních historiků zemí střední a východní Evropy. Vedle trvalých osobních kontaktů se spřátelenými pracovišti byl nepostradatelný při organizování mezinárodních vědeckých konferencí (například té na téma „velké kodifikace“ pořádané UK v Praze r. 1988) a rozšiřování odborných kontaktů se zahraničím.

Těsně před zásadním zvratem veřejného života v Československu, 16. listopadu 1989, si M. Doležal našel čas, aby obhájil a získal vědecký titul kandidáta právních věd. S datem 10. ledna 1990 pak v jeho osobním spise nalézáme žádost o uvolnění z funkce vedoucího katedry. V následujících letech působil na místě odborného asistenta až do roku 1995. Poté, s ohledem na pokračující věk, byl s katedrou a fakultou spojen funkcí zaměstnanec-odborného pracovníka, od 1. září 1998 pak působil jako odborný pracovník na Ústavu právních dějin Právnické fakulty UK. Odbornou, pracovní spolupráci s fakultou pak M. Doležal ukončil 31. srpna 2006.

Tvrdé zásahy do řízení vysokých škol v ČSSR ilustrují v běhu života M. Doležala např. opatření, kterými byl od 1. září 1970 jmenován ministrem školství docentem pro obor československé právní dějiny (podle tehdy platného znění zákona č. 163/1969 Sb., který měnil a doplňoval zákon č. 19/1966 Sb., o vysokých školách – § 55a odst. 1 písm. e). Dopisem ze dne 1. října 1990 sdělil rektor univerzity s odkazem na ustanovení § 40 zák. č. 172/1990 Sb., o vysokých školách (účinnosti nabyl 1. července 1990) M. Doležalovi, že pozbývá práva na užívání titulu docent, který mu byl přiznán podle výše citovaného zákona z roku 1969. Tomuto opatření předcházela dopis M. Doležala z 8. ledna 1990, v němž navrhol, aby byl pověřen vedením katedry jako jeho nástupce JUDr. Valentin Urfus, CSc.

Miloslav Doležal zůstává nadlouho v paměti bývalých spolupracovníků, bývalých studentů a mnoha českých právníků vůbec.

Ladislav Soukup

doi: 10.14712/2464689X.2019.11